

Geachte dames en heren,

Met veel belangstelling hebben wij vorige week het debat over de onderwijsbegroting gevolgd. Naast een algemene interesse in de ontwikkeling van het onderwijsbeleid hebben wij in het bijzonder gelet op uw inbreng met betrekking tot de overgang van vmbo-t naar het havo. Dat mag niet echt verwonderlijk heten gezien onze activiteiten op dit dossier.

Voorafgaande aan het debat hadden velen van u zich over dit onderwerp al uitgelaten in de media. Zo zagen wij bijvoorbeeld enkelen van u zich voor een ongeclausuleerde overgang uitspreken in het programma van de Ombudsman (D66, GroenLinks, CDA) en lazen wij erover in de NRC alsmede in een digitale nieuwsbrief (PvdA). Tijdens het debat over de onderwijsbegroting is Kamerbreed aandacht geschonken aan dit onderwerp. Een en ander heeft geleid tot twee moties, te weten de nummers 14 en 25.

Wij hoeven u de voor- en nadelen van een ongeclausuleerde overgang niet meer voor te houden. Wij en anderen hebben dat op een eerder moment al gedaan en u sprak erover in het Kamerdebat. Wat wij wel doen is een reactie geven op beide moties, waarvan wij de inhoud zondermeer sympathiek vinden maar teleurgesteld zijn over het te verwachten resultaat. Die verwachte teleurstelling leggen wij uit. Daarnaast stellen wij u een werkbaar alternatief voor.

Sinds het rapport van de Commissie Dijsselbloem geldt met betrekking tot het onderwijs dat de overheid het 'wat' bepaalt en de scholen/schoolbesturen het 'hoe'. Op het dossier vmbo-t-havo is het wat vastgelegd in de formulering 'redelijke toelatingseisen'. Het hoe wordt aan de scholen/schoolbesturen overgelaten, wat heeft geleid tot een lappendeken van cijfermatige en andere eisen.

In motie 14 wordt het 'hoe' gerespecteerd door uit te gaan van 'de vrijheid van scholen'. De minister ondersteunt deze motie. Dat is niet meer dan logisch omdat zij met deze motie de huidige lijn voort kan zetten en in feite niets anders hoeft te doen dan nogmaals met de VO-raad te overleggen. De VO-raad kan op zijn beurt geen enkele school ook maar iets verplichten. De wetgever kan dat wel. De aanname van deze motie leidt onzes inziens derhalve tot geen enkele verandering. Sterker nog, met de aanname van deze motie wordt de angel uit het dossier getrokken.

Motie 25 vraagt om transparantie. Vorig jaar al heeft de minister, toen staatssecretaris, de VO-raad verzocht transparantie te bewerkstelligen. Zij heeft daarbij aangegeven de sector twee jaar de tijd te willen geven om transparantie te bewerkstelligen, bij gebreke waarvan zij een wettelijke maatregel zou invoeren.

De motie vraagt ook om eenduidigheid in de eisen voor toelating. Het debat ging er op inzet van de minister mede over om 'eenduidigheid' te vervangen door 'consistentie'. Waar de motie spreekt over 'havo's', waaruit kan worden opgemaakt dat *alle scholen* met havo wordt bedoeld, spreekt de minister nadrukkelijk over 'consistentie bij *individuele* scholen', waardoor havo's onderling kunnen verschillen. Wanneer onderlinge verschillen kunnen blijven bestaan wordt er geen verandering aangebracht in de huidige situatie en kan willekeur blijven bloeien.

De motie verzoekt ten slotte om scholen in staat te stellen de doorstroom te begeleiden. In het debat is daarop niet verder ingegaan. Dat hoeft ook niet omdat scholen die mogelijkheid al kennen gezien de praktijk van het Zuyderzee College in Emmeloord.

De minister heeft D66 verzocht motie 25 aan te houden opdat zij de gelegenheid krijgt met de VO-raad te overleggen. Waar dat overleg toe moet leiden is niet helder ingekaderd. Ook hier geldt overigens dat de VO-raad scholen niet kunnen dwingen, wat de wetgever wel kan.

Tijdens het debat is expliciet aandacht geweest voor een overweging van motie 25 en met name voor 'goede voorlichting, dringend advies en actieve bijscholing'. Naar de mening van de Vereniging Openbaar Onderwijs is juist op dit onderdeel veel winst te behalen ten opzichte van de huidige praktijk. Deze overweging geeft aan dat – na het behalen van het vmbo-t diploma- het primaat voor de keuze door te stromen naar de havo ligt bij de leerling en de ouders , waarbij de school vervolgens eisen kan stellen waaraan de leerling moet voldoen.

De Vereniging Openbaar Onderwijs beveelt u aan de motie niet alleen aan te passen op het punt van 'eenduidigheid-consistentie' maar tevens door genoemde overweging om te bouwen naar een dictum. Daarbij kan het verhelderend zijn om in deze omgezette overweging vóór 'havo's' op te nemen 'alle'.

Op deze wijze wordt het leerrecht van de leerling geborgd én kunnen scholen een actieve bijscholing verlangen. Door de motie nu aan te houden kan deze worden geamendeerd, waarbij wij desgewenst behulpzaam kunnen zijn.

Met deze aanpassing worden straks jaarlijks 1100 leerlingen een kans geboden om door te stromen. Het is voorspelbaar dat een aantal van hen afziet van de gevraagde extra inspanningen. Een gemotiveerde groep leerlingen blijft dan over. In de wetenschap dat waarschijnlijk ook van deze groep een aantal de eindstreep niet zal halen heeft u met elkaar wel bewerkstelligd dat vele honderden leerlingen extra jaarlijks de school met een havo-diploma kunnen verlaten. U kunt daar trots op zijn!

Met vriendelijke groet,

Rob Limper
directeur/bestuurder

15 november 2010